

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CXXVI. De Canonico per Episcopum excommunicato, utrum amittat sua beneficia, vel fructus, aut distributiones quotidianas, seu anniuersaria, & alia emolumenta incerta, quæ dantur pro seruitio ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

12 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii,

- 17 † Aliud enim est legem non ligare, quia non publicata; aliud verò, quia non recepta. Et igitur quod ligaret non publicata, non tamen ligat si non sit recepta. Iason in l. si filius qui, num. 22. ff. de liber. & posthum. Oldrad. conf. 259. Impugnatur elect. n. 1. per sic. Secundo quia illud statutum, & num. 5. † Ad id ut non sit opus probare contrarium usum, quando lex non fuit usu recepta: quia quod nunquam viguit, non potest dici interruptum: Roland. conf. 8. n. 30. & 34. lib. 3. † Lex autem presumitur quod usu recepta non fuerit, quando non constat de initio receptionis: Menoch. lib. 2. presumpt. 2. num. 4.
- 20 Si igitur constitutio Gregoriana non fuit sortita effectum, † petinde est ac si facta non fuisset, quia non differunt inter se, actus nullus, & actus qui non habuit effectum, l. 4. §. condemnatum, & ibi DD. ff. de re iudicata, Surt. conf. 3. num. 30. & conf. 273. num. 25. & decis. 51. num. 22. † Nec est inconveniens, quod ratione diversarum personarum & diversarum regionum, aut etiam regnorum, quædam constitutiones Pontificiæ sint receptæ in uno loco, & non receptæ in alio, ut quotidiana docet experientia: & quod actus sit validus respectu quarundam personarum, & locorum, & invalidus respectu aliorum, ex notat. per Gabr. conf. 36. n. 45. lib. 1. Cyriac. controvers. 181. num. 46. Supposita autem inobservantia Gregorianæ constitutionis, sequitur quod constitutio Urbani fundata super ea non possit executioni demandari. † Quando enim secunda constitutio habet necessariam dependentiam à prima, si hæc non subsistat, non subsistit pariter & secunda, quia actus resultat ex alio principaliter contemplato, non est habendus in consideratione: l. 1. ff. de authorit. tutor. l. quoties 3. Cod. de iudic. l. 1. in principio, ff. si usus fructus petatur, Surt. dec. 118. num. 13. † Vbi quod actus tribuitur primæ causæ quando nihil operaretur sine prima: Bartol. in l. 1. num. 2. ff. de constit. princip. & semper causa originalis actus est attendenda, Burat. decis. 377. n. 5. Durand. decis. 275. num. 9. & actus secundus qui sit in executionem alterius, regulatur secundum actum illum antecedentem: Alexand. conf. 90. in fine, lib. 3. & conf. 156. lib. 6. Cravet. conf. 135. n. 13. Menoch. lib. 3. presumpt. 49. num. 9. quos citat & sequitur Durand. decis. 285. num. 48. Ergo sublata constitutione Gregorii ob non receptionem, sequitur sublata esse eadem ratione constitutionem Urbani factam in illius consequentiam.
- 24 Et prædicta multò magis procedunt, quia præmiuum dictarum constitutionum (quod causam finalem denotat, ex Ludovif. decis. 532. num. 5.) non potuit unquam verificari in provinciis Galliæ, in quibus nunquam defuerunt Patres provinciarum, qui tamen defectus fuit causa finalis dictarum constitutionum: qua cessante, cessare etiam debet dispositio. † Præmissis accedi, quod acta illa capitularia super quibus nituntur dictæ constitutiones, non possunt afficere Religiosos Gallos, qui ex præcepto Regis prohibiti erant ad Capitulum illud accedere Tufch. in verbo, Citatio, conclus. 236. num. 6. Et præterea publicatio constitutionis Urbani commissa fuerat per Breve Ministro Vicario, & Commissario generalibus: † & tamen contra formam Brevis, absque illorum autoritate facta fuit, & sic non ligat tanquam facta à non habentibus potestatem. Bald. in cap. 3. de constit. num. 5. in fine, Roland. conf. 8. n. 27. lib. 3. Fatinac. in fragmentis, in verbo Constitutio, num. 650. Et generaliter intimatio, seu publicatio facta contra formam Brevis in forma commissaria concessi, non valet. Rot. decis. 261. num. 12. part. 7. recen.
- 25
- 26
- 27

tior. Et ideo ex prædictis fundamentis fuit aliis observatum in eodem Ordine, quod Patres provinciarum habuerunt in Gallia jus interveniendi in dictis Capitulis, prout in effectu interveniunt, non obstantibus dictis constitutionibus Pontificiis tunc nondum receptis. Et propterea fundamentum nullitatis electionis in hoc capite non potest aliquam habere certitudinem, nisi probetur summum Pontificem suam desuper intentionem declarasse, & etiam Patres provinciarum ab electionibus in Gallia tenuisse, prout mihi postea relatum fuit: hoc igitur pendet ex facto, sufficit igitur quod electio ex prædictis aliis rationibus nulla est, prout talis declarata fuit.

Ad secundam quæstionem, responsum fuir, currendum esse ad Summum Pontificem, ut ipsi placeat deputare Commissarium, & Sanctitati sue benevisum, qui facta Capituli, cujus consensus in electionibus intervenire solet, legitima congregatione, & auditis in ipsa Religiosorum quæstionibus, & probationibus summarie, simpliciter & de plano, ac more Religiosorum omnibus examinatis, ad novi provincialis electionem procedi faciat, prout sibi melius videbitur expedire. Neque obstat hoc casu consensus expressè vel tacite præstitus in personam dicti provincialis: quia dicta supplicatio non potestur summo Pontifici nomine particularium Religiosorum, sed nomine totius provinciarum, † cui nullus particularium consensus, nullisque temporis lapsus præiudicare potuit: ut in istis terminis declarat Rot. Romana decis. 289. num. 71. & 75. part. 6. recensior. & num. 8. ubi quod electio potest impugnari homine Capituli, quando fuit facta contra dispositionem iuris, vel statutorum.

Ad ultimam quæstionem Respondetur, electionem Patrem Provinciale, interim dum de electionis nullitate contenditur, in officii sui exercitio, & administratione manutenendum esse. cap. in administrationibus 48. Sanæ, §. versio. interim. de elect. in 6. & ibi Glaf. & communiter DD. ubi dicitur quod electio, si fuerit facta à majori parte, & super ea oritur controversia, electus interim durante huius administrationis textus est in c. cum nobis 15. in fine, de elect. ibi: huius administrationem ei tam in spiritualibus, quam temporalibus, &c. Rot. decis. 319. num. 1. & 2. part. 7. cent. † Quod procedit non obstante allegata invasione dicti Provincialis, quia donec intrusus, vel nullitas fuerit declarata, interim possessor manutenendus est. Post. de manutent. observat. 42. n. 109.

Vnde sequitur quod dicti Religiosi teneant eodem Provinciali præstare obedientiam, donec electionis nullitas detecta fuerit, & declarata: ut bene explicat Sanch. in opere morali, tom. 2. lib. 6. c. 29. & 30. ita conclusum, &c.

CAPVT CXXVI.

De Canonicis per Episcopum excommunicato, utrum amittat sua beneficia, vel fructus, aut distributiones quotidianas, seu anniversaria, & alia emolumenta incerta, quæ dantur pro servitio personalibus excommunicatio fuerit iusta, vel iniusta, & utrum excommunicatus amittat ius optandi: Quid dicendum sit de eo qui est suspensus

Quæst. & Res benef. Pars III. Cap. CXXVI. 13

suspensius, vel interdictus: Ab excommunicatione quado appellari possit etiam suspensivè. Iudicem ad quem teneri cōfessim appellanti cum gravamine cōcedere absolutionem ab excommunicatione.

- 1 Excommunicatus arceatur à beneficiis obtinendis sed non ideo privatur jam obtentis.
- 2 Infordegens per annum in excommunicatione, privatur beneficiis obtentis, & obtinendis.
- 3 Clericus excommunicatus non amittit distributiones quotidianas, & alia emolumenta incerta, quæ dantur pro labore personali.
- 3 Interveniente culpa Capituli, Canonici iniuste excommunicatus, si coactus fuerit ire ad Curiam pro causa huiusmodi prosecutione, non amittit fructus sui beneficii.
- 5 Ad lucrum fructuum beneficii non sufficit Canonico iusta eius absentia, sed prout debet intervenire licentia Episcopi, vel Capituli.
- 6 Iniuste excommunicatus lucratur omnes fructus, & distributiones quotidianas; admodum tamen ante excommunicationem solius esset inservire Ecclesie, & lucrari.
- 7 Ius optandi competens Canonici utrum competat excommunicatis? diversa referuntur sententia.
- 8 Quando per optionem acquiritur dignitas, aut novus titulus in Ecclesia, excommunicatus optare non potest; sed si novus non acquiritur titulus.
- 9 Suspensus aut interdictus arceatur à beneficiis obtinendis.
- 10 Suspensus, aut interdictus si ministraverit in Ecclesia, efficitur irregularis.
- 11 In provisionibus Apostolicis apponitur absolutio a censuris, quæ reddit habitum eum qui censuris irretitus est.
- 12 Excommunicatio, aut prohibitio ingressus Ecclesie si iniuste fiat, non producit aliquem effectum.
- 13 Accusatione pendente nemo excommunicandus est.
- 14 Notorietas delicti allegata non justificat excommunicationem, quando agitur de delicto facti transiens, sed de eo prius constare debet in actis.
- 15 Quando appellatio præcedit excommunicationem, habet effectum suspensivum.
- 16 Si excommunicatio lata fuerit ob non paritionem præcepto, ab ea licet appellare, etiam suspensivè.
- 17 Iudex ad quem appellatur ab excommunicatione, potest statim absolvere appellantem, nisi constituerit sententiam esse iustam.

Canonico cuidam, qui iniuste à suo Episcopo fuerat excommunicatus, dixi nullam subesse causam cur de sui canonicatus iactura dubitaret, quamvis excommunicatio publice in Ecclesia significata & publicata fuisset.

Prima & fundamentalis ratio est, quia licet beneficium excommunicato validè conferri non possit, tamen propter excommunicationem statim non incurritur privatio beneficiorum jam obtentorum: cap. propius 8. & ibi Barbof. n. 7. de cleric. excomm. ministr. DD. in cap. 1. de iudic. & maxime Abb. n. 24. Dec. n. 83. Rip. n. 7. 8. Garf. de benef. d. 7. c. 13. m. 90. Seraphin. decis. 1285. Ricciul. de pers. extra grem. Ecclesie existens lib. 4. c. 13. num. 8. Ad hoc enim ut quis beneficiis jam obtentis privari possit propter excommunicationem, requiritur infordegentia in excommunicatione per annum: Francisc. Marc. dec.

Sanlegeri Tom. II. Pars I.

92 o. m. 3. p. 1. Gonzales ad regul. 8. Cancellar. gloss. 1. 5. m. 10. 1. sequentib.

Non hic quaeritur de distributionibus quotidianis, quia quoad illas alio modo concludendum est, ut per Seraphin. decis. 1098. n. 5. Garf. d. 9. 7. c. 13. m. 90. & sequentib. maxime n. 103. ubi concludit distributiones quotidianas, & alia similia emolumenta incerta, quæ dantur pro labore & servitio personali, pertinere ad Clericum etiam excommunicatum; non autem fructus & redditus certos beneficii. Si tamen excommunicatio esset iniusta, & Clericus coactus fuisset ire ad Curiam pro prosecutione litis super nullitate dictæ excommunicationis, & adjudicatione fructuum sui beneficii, interveniente culpa Capituli, hoc casu lucraretur omnes fructus, & distributiones quotidianas, quia habuisset iustam causam non resistendi: ut per Seraphin. decis. 1098. n. 5. quod intelligendum est dummodo obtinuisset licentiam recedendi à Capitulo; vel ab Episcopo suo Ordinario, quia utriusque copulativè requiritur ad hoc ut quis fructus & distributiones in absentia acquirat nempe iusta causa & licentia: cap. relatum, in verbo pralatorum, & ibi Abb. in 4. notab. de cleric. non resident. Rot. decis. 689. m. 1. p. 3. recentior ubi n. 2. explicatur dicta decisio Seraphini 1089. & declaratur quomodo, & quibus in casibus procedat. Et si excommunicatio fuerit iniusta, non amitti distributiones quotidianas, probat Barbof. in tract. de Episcop. allegat. 5. m. 17. 4. ubi dicit hoc procedere, si eo tempore, quo excommunicatio iniusta in eum lata fuit, erat præfens in loco sui beneficii, etiamque solitus divinis officiis ante impedimentum excommunicationis interesse. Quod ex supradictis eadem ratione locum habet si fuerit absens à loco beneficii ex iusta causa, veluti pro negotiis suæ Ecclesie, vel pro necessaria sui defensione contra Capitulum ob ejus culpam: immò in quacunque excommunicatione iniusta statuendum est locum esse lucro fructuum & distributionum quotidianarum, eodem modo quo lucrantur alii legitime impediti. Garf. p. 7. c. 13. m. 118.

Inter cetera autem iura canonicatus, recensetur ius optandi: quod utrum excommunicatis competere possit, dubitatum fuit inter Doctores, quorum aliqui ius huiusmodi etiam excommunicatis competere censuerunt, quia optio non tribuit novum titulum, & consistit in solo facto, quod explicatur in vim tituli jam quaesiti, qui quidem titulus non tollitur, nec minuitur per excommunicationem supervenientem: & ita censuit Rebuff. in cap. postulatist. n. 141. de cleric. excommunicat. ministr. Rot. decis. 5. in fine, de concess. præband. in novis, & decis. 8. de sentent. excomm. in antiquis. Alii verò ius optandi excommunicatis non competere existimaverunt, quos citat Ricciul. de person. extra grem. Ecclesie existens lib. 4. cap. 1. numer. 3. qui hanc controversiam ita dirimit numer. 3. ut prima opinio procedat quando optatur sola temporalitas absque titulo: secunda: verò procedat quando optatur titulus, veluti quando portionarius optat Canoniciatum, vel Canonici Dignitatem: & ita opiniones conciliando distinguit Covarr. in capit. alma mater, part. 1. §. 7. sub numero 4. de sentent. excomm. Gonzal. ad reg. 8. gloss. 34. numero 65. & in hac distinctione residet Moner. in tractatu de opr. canonic. capite 4. questione. 2. numero 30. versicul. non tertium, & versic. limitanda verò. Quando enim nova dignitas, vel novus titulus acquiritur per optionem, excommunicatus repellendus est; quia licet non amittat beneficia jam obtenta,

B

inhabilis tamen, est ad obtinendam Ricciul.
lib. 4. cap. 6. n. 17. per text. in cap. postulat. de clericis
excommunicat. ministrant.

- 9 Quod autem de excommunicato dictum est, eadem ratione procedit in eo qui fuerit suspensus, vel interdictus: Barbof. allegat. 72. n. 97. & 98. hi enim à beneficiis obtinendis arcentur, ita ut nec eligi, nec presentari possint; & aut Ecclesiae servit, aut administrat, quia administrando sunt irregulares: ut probat Barbof. & Garc. de benefic. part. 6. c. 14. n. 1. & sequentib. & Sed tamen in provisionibus Apostolicis fit absolutio non solum ab excommunicatione, sed etiam à suspensione, & interdicto, ad effectum consequutionis illius gratiae.
- 12 Secunda ratio principalis, quae proderat dicto Canonico, quem Episcopus excommunicaverat; ea est, quod quando excommunicatio nulla est, & injusta, nullum potest producere effectum: Covar. in dicto c. alma mater, n. 5. Garc. d. p. 7. n. 118. Idem procedit in eo cui injuste facta fuit prohibitio ingressus Ecclesiae: Barbof. dist. alleg. 53. n. 176. Sanch. consilior. moral. lib. 2. c. 2. dub. 10. n. 9.
- 13 Injustitia autem, & nullitas excommunicationis, & interdicti à choro in casu de quo agitur, consistit in eo quod praecipitanter, sine causae cognitione, nullis legitimis informationibus praecedentibus, sub praetextu delicti notorii, de quo non constabat, & in spectum appellationis sapienter interposita; Episcopus, seu ejus Vicarius processit ad interdictionem chori, donec dictus Canonicus se super delicto, de quo accusabatur, purgasset, & ulterius videns dictum Canonicum qui appellaverat, & per appellationem suspendebat effectum sententiae, seu declarationis interdicti, mandavit ut ab officiis divinis superederetur, tandemque ad declarationem & denunciationem publicam dictae excommunicationis processit: quae omnia manifestam continent injuriam; nemo siquidem pendente accusatione suspendi debet, cap. omnipotens 4. cum ibi notatis, de accusat. & Adeo ut nec praetensa delicti notorietas hanc suspensionem justificare potuerit; quia cum ageretur de delicto facti transiens, de eo constare debebat per informationes apud acta: Fatinac. 9. 2. n. 88. & 99.
- 15 Immo tenebatur Episcopus, seu ejus Officialis deferre appellationi per Canonicum interpositae: quia licet regulariter à sententia declaratoria excommunicationis, vel interdicti non detur appellatio suspensiva, sed tantum devolutiva, tamen hoc non procedit quando appellatio praecedit excommunicationem, prout in hoc casu cap. 1. de appellat. cap. licet, de sentent. excomm. in 6. cap. praeterea 40. de appellat. Sanch. consil. moral. lib. 3. cap. unico, dub. 3. 2. n. 217.
- 16 Rursus à declaratione excommunicationis, aut interdicti, datur appellatio suspensiva, si lata fuerit ob non partitionem praepo facto sub comminatione excommunicationis, vel interdicti, à quo praepo & comminatione fuerat appellatum: est enim hoc casu hujusmodi suspensionis, aut interdicti declaratio nulla prorsus & invalida: Salgad. de reg. protect. p. 2. c. 5. n. 17. per text. in cap. dilecti 52. & ibi Abbas de appellat.
- 17 Haec cum ita se habeant, conclusum fuit, dictum Canonicum non debere ob hujusmodi excommunicationem tetteri, sed tamen absolutionem ad cautelam petere debere à Iudice ad quem, qui illam confirmat requirere concedere potest, si constiterit excommunicationem esse injustam: ut notat Barbof. in cap. per suus 40. n. 2. & 3. de sentent. excomm. Cov.

in dicto cap. alma mater, p. 1. §. 12. n. 7. versic. immo licet, ubi dicit favore animae absolutionem concedi posse, non obstante appellatione.

CAPVT CXXVII.

Episcopo recusante aliquem ad sacros Ordines admittere, quomodo procedendum sit. Possessor beneficii manualis qui ratione removendus sit, tam de jure Gallico, quam ex juris communis dispositione. Epistolam decantare utrum cogipossit Subdiaconus per Episcopum. Consuetudo potest introduci super inobservantia statuti Ecclesiae: & utrum Episcopus illam revocare possit, circa collationem beneficiorum. Causae Episcoporum coram quibus Iudicibus tractandae sint, si ve civiliter, si ve criminaliter agatur.

1. Ab Episcopo recusante aliquem ad sacros Ordines admittere, datur appellatio.
2. In beneficiis manualibus non licet in Gallico possorem sine causa removere.
3. De jure communi licet removere possessorem beneficii manualis, cessante dolo.
4. In beneficiis certum Ordinem requirentibus, sufficit habitus haberi, licet non actu.
5. Epistola de jure cantari debet per Subdiaconum.
6. Sed consuetudo est in contrarium, quae servanda est.
7. Episcopus, & Synodus derogare possunt consuetudini Ecclesiae, si non sit rationalis.
8. Provisio Papae de beneficio manuali ad vitam vel ad beneficium perpetuum, si fiat ex certa sententia, & cum derogationibus opportunis.
9. Statutum Capituli per contrarium usum potest transire in consuetudinem.
10. Ampliatur, ut procedat etiam si statutum esset auctoritate Apostolica confirmatum.
11. In possessore juris conferendi beneficia, attenditur consuetudo & ultimus actus.
12. Pro fabrica, & ornamentis Ecclesiae, & jure capae qua pro illis solvitur, quilibet particulari agere potest.
13. Archiepiscopus non potest cognoscere de causis criminalibus majoribus, adversus Episcopos, & rumve suffraganeos intentatis.
14. Causae Episcoporum civiles, vel minores criminales tractari possunt coram Concilio provinciali vel deputatis per illud.

Orta controversia inter Capitulum Ecclesiae cujusdam Cathedralis super diversis praerogationibus Capituli, & particulari, quae situm in primis fuit quomodo sibi consulere deberet Clericus, qui in eadem Ecclesia beneficii obtinens ad sacros Ordines promoveri desiderabat, quos Episcopus si cōferre recusabat, sub diversis praetextibus, minus tamen juridicis. Cui responsum fuit ipsum debere formiter coram Episcopo comparere, ipsumque requirere de sibi sacros Ordines cōferendo, atque quod jam minores fuerat legitime consequutus, offerendo se subijcere cuicumque examini: & in casu recalcationis, aut denegationis, appellare, & recurrere ad legationem in qua obtinebit commissionem directam illi, cui ex vicinioribus Episcopis, atque quod Ecclesia